

СУСПІЛЬНО-ДЕРЖАВНИЦЬКІ ЦІННОСТІ ЯК АКСІОЛОГІЧНА ОСНОВА СУЧАСНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті обґрунтовано суспільно-державницькі (національні) цінності як аксіологічну основу соціального виховання. Розкрито особливості соціально-психологічного портрету сучасних дітей та молоді. Схарактеризовано такі цінності, як суверенність, самобутність, гідність, воля. Наведено приклади з соціологічних досліджень щодо дослідження української самобутності у контексті розуміння й ствердження у власній поведінці національних цінностей.

Ключові слова: соціальне виховання, суспільно-державницькі (національні) цінності, діти та молодь, самобутність, соборність, гідність, воля.

Нині Україна переживає період не простих, але глибоких історично значущих оновлень, змін. Проблема загострюється через те, що змінився не лише світ, а й сама людина – темп і ритм її діяльності. По-іншому доцільно подивитися й на сучасних дітей, які суттєво відрізняються від представників попередніх поколінь. Змінилося їхнє мислення, сприйняття інформації, захоплення юнаків і дівчат має більш інтелектуальний відтінок. Й це не випадково, якщо на початку ХХ ст. в загальній сумі людські знання подвоювалися в середньому за 50 років, то до кінця ХХ ст. – за кожні 5 років, а в ХХІ ст. світ вступив у постіндустріальне суспільство. «З'явилася так звана «екранна культура» з її віртуально реальністю, ілюзіями й псевдодійсністю. Така культура, безумовно, полегшила пошук необхідної інформації, проте, створила низку психологічних і психічних проблем» [2, с. 14].

Все частіше науковці піднімають питання дивергентного мислення дітей. Дивергентне мислення – це найбільш яскравий тип творчого мислення, що полягає у можливості пошуку різних шляхів вирішення однієї проблеми. Конвергентне мислення базується на точному відтворенні засвоєних алгоритмів вирішення проблеми). Зокрема, за лонгitudним дослідженням національного бюро Великої Британії в 3-5 років рівень дивергентності – 98%; через 5 років – 50%, ще через п'ять – 25%. Постає питання: це добре чи погано. З одного боку, існують певні вимоги і обставини щодо адаптації у суспільстві; з іншого – можливо, саме дивергентне мислення допоможе «виживати» в період нелінійних непередбачуваних, суперечливих змін [2, с. 15].

У сучасних умовах складниками соціально-психологічного портрету дітей:

- певне відчуження від дорослих і пошук власних ціннісних орієнтирів;
- сильне прагнення самостійності;
- підвищена вимогливість, критичність до старших поколінь, недооцінка досвіду старших;
- переважно переслідування власних цілей, ніж керівництво порадами педагогів;
- максималізм і переоцінка власних можливостей;

- вимога поваги, потреба в самоповазі;
- прагнення бути залученим до динамічних процесів, мобільність.

На «арену виходить» нове цифрове покоління Z («зет»), яке пронизане духом гедонізму, легкохвразливе, не визнає авторитетів, усіма силами воліє свободи і завоювання власного життєвого шляху. «Зети» швидко сприймають інновації, намагаються отримати задоволення від усього, що роблять. Вони індивідуалісти, для них стерті межі соціальних груп. Водночас вже у 14-20 років вони мають підвищене відчуття відповідальності не лише за себе, а й за навколишній світ, їм властиве серйозне і свідоме ставлення по питань справедливості й соціальної нерівності» [7, с. 34].

На жаль, прискорення темпів життя продукує наростання відчуття короткочасності і хиткості усього існуючого. Як підкреслює П.Ю. Саух, техноринкова орієнтація вибудовує культ легкості, що імponує сучасним дітям та молоді. Це мінімізація зусиль і максимізація особистісних зручностей, бажання легких грошей, впровадження принципу «використав і викинув» [7, с. 32].

Сьогодні перед юними громадянами постала необхідність прийняти рішення, пов'язаних із стресами, невизначеністю, невпевненістю. У зв'язку з цим, потрібно виховувати особистість, якій подобаються зміни й посильні труднощі, яка не боїться помилок чи навіть провалів, й водночас – варто захищати сучасну дитину, молоду людину від безпечності.

Дії дорослих, а особливо педагогів мають спрямовуватися на пом'якшення наслідків нерідко радикальної поведінки молодих людей. Відтак, завдання дорослих, не засуджувати споживацтво, а озброїти молоду людину вміннями створити умови «мати», для того, щоб «бути» високо духовним, гідним, толерантними, розуміти і поважати цінності держави, суспільства.

Отже, не існує жодних підстав критикувати чи ідеалізувати сучасних дітей та молодь. Вони є такими, якими є. Це дійсність, з якою потрібно миритися, фактори, які потрібно враховувати під час розвитку освітніх процесів, зокрема соціального виховання.

Мета статті – враховуючи соціально-психологічний портрет сучасних дітей, обґрунтувати суспільно-державницькі (національні) цінності як аксіологічну основу соціального виховання підростаючого покоління в Україні, національного самовизначення і самореалізації.

Враховуючи зазначене, актуальною видається характеристика соціального виховання, зокрема в аспекті теорії цінностей. У такому разі воно може бути представлено у двох сенсах. Так, у широкому сенсі соціальне виховання розглядається як діяльність соціальних інститутів і агентів соціалізації із залучення людини до цінностей, вироблених суспільною свідомістю і прийнятих суспільством в якості регуляторів власного життя. У вузькому сенсі, соціальне виховання постає як спеціально організована продумана цілеспрямована діяльність педагогів щодо формування соціально-моральної особистості через прилучення її до світу цінностей, значущих для суспільства.

Соціальне виховання здійснюється в конкретному суспільстві, отже, воно культивує той набір цінностей, які адекватні типу державного устрою, соціально-політичній системі певного суспільства. Окрім цього (за І. Ліпським) саме

соціальне виховання з'єднує цінності особистості й суспільства на засадах їх взаємопроникнення і гармонізації.

«У сучасній парадигмі соціального виховання вкрай важливо, - підкреслює М. І. Рожков, - сукупність цінностей, підходів і засобів, для сучасного періоду суспільного розвитку» [6, с. 13]. У цьому контексті, акценти в соціальному вихованні мають бути поставлені на формування вмінь соціально значущого цілепокладання, вибудовування соціально значущих перспектив, формування соціальної відповідальності. У свою чергу, виховання соціальної відповідальності передбачає створення умов, які сприяють інтеріоризації дітьми та молоддю цінностей суспільства, держави і використання їх у якості регуляторів у ситуації життєвого вибору.

Проблема цінностей стає найбільш значимим чинником взаємин між державою та громадою у період кризи, небезпеки, оскільки вони актуалізуються у результаті усвідомлення нацією своїх потреб, інтересів, відповідно до об'єктивних обставин насичуються національними переживаннями. Адже лише через опанування суспільно-державницьких чи національних цінностей, перетворення їх на національно-особистісні цінності можливе національне самоствердження особистості, її мотивація до просоціальної орієнтованої поведінки.

Нинішні часи, зазначає В. Г. Кремень, вимагають по-новому осмислити систему цінностей. Однак, не підвладними часу мають залишатися цінності патріотизму, національної єдності. «В умовах глобалізації, розгортання конкуренції і боротьби за власні інтереси в різних сферах, лише згуртовані нації, держави зможуть максимально усвідомити свій національний інтерес і відстояти, захистити його. Патріотизм, національне єднання є самоцінними самі по собі, але це ще й шлях до успішного розвитку України і заможного життя її громадян» [3, с. 12].

Суспільно-державницькі чи національні цінності необхідні народу, нації для: саморегуляції, стійкості й стабілізації; підтримання згуртованості, національної солідарності, партнерства; відтворення і збагачення національної культури; творення і розвитку нації в цілому як суб'єкта міжнародної спільноти; наявності орієнтирів для особистісного розвитку, побудови ціннісно-смиислової системи людини.

Національна ідентичність, активна громадянська позиція, небайдужість і прагнення змін дозволяє людині самовизначитися у ролі громадянина-патріота, збагнути себе часткою національної спільноти, носієм спільних (національних) цінностей.

Сьогодні Україна просто зобов'язана презентувати світові національний доробок, а не бути лише реципієнтом чужих цінностей і надбань. Вони допомагають виховувати духовність народу, який буде гордитися своїм «українством» у міжнародному співтоваристві.

За класифікацією О.О. Бобильової виокремлюють такі групи цінностей: 1) відображають ставлення людини до світоустрою (ключові цінності: істина, добро, краса, віра, культура); 2) відображають ставлення людини до своєї Вітчизни (ключові цінності: патріотизм, громадянськість); 3) свідчать про знакові для

особистості вибори в сфері людських відносин (ключова цінність: гуманізм); 4) відображають ставлення людини до своєї життєдіяльності (ключові цінності: праця, творчість, колективізм); 5) відображають ставлення до себе (ключові цінності: сенс життя, сім'я, освіта / знання, здоров'я / здоровий спосіб життя) [1].

У контексті теми цієї статті важливим видається, з огляду на міжнародний досвід, визначити такі цінності, які відображають ставлення людини до своєї Вітчизни й лежать у площині патріотизму й громадянськості, тобто презентують на рівні особистісного опанування суспільно-державницькі цінності.

Дискусія про сучасні національні цінності України, про їх роль у формуванні «української сутності» наших громадян розпочалася. Свідченням цього є те, що цінності «соборність, самобутність, гідність, воля» було названо суспільно-державницькими в Постанові Верховної Ради України «Про рекомендації Парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді» №1908-VIII від 23.02.2017 р. Отже, Україна йде шляхом створення своєрідного суспільно-державницького договору щодо національних цінностей.

Національна неповторність, оригінальність, яка проявляється окремою особистістю чи групою у ментально обумовленому художньо-мистецькому світосприйнятті, прагненнях, національно прийнятних способах спілкування, діяльності, поведінки, називається самобутністю.

Соборність – це єдність, неподільність усіх територій держави, що передбачає спільну відповідальність і взаємне духовне збагачення та розвиток. Це також єдність усіх громадян України, незалежно від їхньої національності. Соборність невіддільна від досягнення реальної державності, забезпечення справжнього суверенітету і незалежності народу, побудови процвітаючої демократичної національної держави.

Воля – це здатність, намір або кероване намагання, сильне прагнення досягти мети; рішучість і сила особистості владно завершити справу; самоконтроль і незалежність, свобода дій. Це дар досягати цілей за будь-яких перешкод; основа українського характеру, ознаками якого є енергійність й ініціативність. Відбитком волі українців є героїка боротьби за незалежність.

Результатом самоповаги, що викликає повагу інших народів, відстоювання своїх духовно-моральних і державницьких позицій є *гідність*. «Гідність українського народу – це усвідомлення власної ваги й громадянського обов'язку у міжнародному співтоваристві. Нині гідність українського народу проявляється також у прагненні подолати корупцію, спрямованості до демократії, намаганні знищити національну меншовартість, мінімізації тоталітарного спадку» [5, с. 155].

Для визначення національно-патріотичних поглядів і пріоритетів протягом жовтня-грудня 2016 р. лабораторією громадянського та морального виховання Інституту проблем виховання в межах наукового дослідження «Особистісно орієнтовані технології патріотичного виховання учнівської молоді в громадських об'єднаннях» проведено опитування представників громадських об'єднань та організацій з різних областей України. Зокрема, за результатами опитування дорослих лідерів дитячих громадських об'єднань (сукупна вибірка склала 115 осіб), 61 особа (53,0 %) зазначила, що пріоритетом для України є

загальнолюдські, 40 осіб (34,8 %) – національні, 13 (11,3 %) – громадянські, 12 осіб (10,4 %) – європейські цінності.

Серед національних цінностей найбільший вибір мали: свобода (71 особа, 61,7 %), незалежність (67 осіб, 58,3 %), справедливість (64 осіб, 55,7 %), гідність (57 осіб, 49,6 %), добробут (41 особа, 35,7 %), рівність (36 осіб, 31,3 %), соборність (26 осіб, 22,6 %), воля (19 осіб, 16,5 %), самобутність (7 осіб, 6,1 %). Високі відсотки вибору цінностей «свобода» і «воля» дозволяє говорити про усвідомлення важливості національної цінності «воля», оскільки за змістом вони близькі. Більшою мірою сприймається дорослими лідерами дитячих громадських об'єднань як національна цінність «гідність», меншою мірою – «соборність». Водночас результати опитування виявили недостатнє усвідомлення ролі такої національної цінності, як «самобутність».

Враховуючи це, виокремимо показники щодо цієї цінності серед результатів репрезентативного дослідження «Українська громадянська ідентичність», проведеного Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка на замовлення Міністерства молоді та спорту України у грудні 2017 р. (опитано 1200 респондентів різного віку з усіх регіонів України і 1500 респондентів прикордонних регіонів). До дослідження, підготовки анкет, а також обробки результатів опитування була залучена група наукових співробітників й Інституту проблем виховання НАПН України.

Ключовий блок дослідження мав на меті виявлення ставлення громадян України до таких національних цінностей, як соборність, самобутність, гідність, воля. У аналітичних матеріалах соціологічного дослідження наголошено, що ідентифікація себе як українця, усвідомлення необхідності збереження і примноження української неповторності/унікальності, спілкування українською мовою, повага до традицій та культурної національної спадщини, традицій українського народу – базові показниками сформованості у людини такої цінності, як самобутність.

Зокрема, в дослідженні було акцентовано, що для осмислення і ствердження самобутності як цінності надзвичайно важливим є самовизначення людиною власної національності. Відповідаючи на запитання «До якої національності Ви себе відносите?», 94,8 % опитаної молоді сказали, що вони «українець/українка», 5,2 % зарахували себе до іншої національності (росіянами вважають себе 3,2 % опитаних молодих людей). Аналогічні показники було отримано за результатами дослідження, проведеного Центром незалежних соціологічних досліджень «Омега» на замовлення Міністерства молоді та спорту України у «2016 р. (94,5 % молоді віднесли себе до українців, 5,5, % опитаних – до інших національностей)» [8, с. 66].

Серед вікових груп респондентів, які вважають себе українцями/українками, найбільшою є група осіб 14-19 років. У кожній наступній такій віковій групі кількість осіб зменшується – у результаті найменшою є група респондентів 45+, які вважають себе українцем/українкою. Це свідчить про вищі показники самовизначення української національності серед підростаючого покоління (дітей та молоді) й дозволяє висувати гіпотезу про подальше з роками підвищення рівня української ідентичності серед населення України загалом.

Про зростання бажання/настроїв опитаних ідентифікувати себе у групі представників української національності свідчать показники етнічного походження батьків респондентів. Зокрема, на Сході про етнічне походження матері як росіянки вказали 21,9 % опитаних, батька – 21,5 %, а себе ідентифікували за етнічним походженням як росіяни – 13,9 %. Подібна ситуація спостерігаються і на Донбасі: про етнічне походження матері як росіянки зазначили 35,4 % опитаних, батька – 30,0 %, а себе ідентифікували як росіян – 21,7 % респондентів. Аналогічні тенденції, але з дещо нижчими показниками, виявлено в усіх регіонах опитування. Зазначені показники можуть стати додатковим свідченням формування в Україні української політичної нації.

Разом з тим, процес формування української національної ідентичності триває. Аргументом цього є те, що за дослідженнями Центру Розумкова, лише 73,9 % респондентів відчувають свою належність до однієї певної національності; 12 % – відразу до двох або кількох національностей; 5,8 % – не відчувають свою приналежність до жодної національності, 8,1 % опитаних важко відповісти на це запитання.

Окрім цього, у зазначеному дослідженні зроблено вірний акцент на ситуації на Донбасі, Сході й Півдні України. Зокрема, підкреслено, що «на Донбасі приналежність до двох національностей відчувають 26,5 % респондентів, не відчувають до жодної – 19,7 %; на Сході – 19,0 % і 12,0 % відповідно; на Півдні – 24,1 % і 10,0 % відповідно» [4, с. 14; 26]. Звідси, множинна етнічна самоідентифікація чи дистанціювання від етнічної самоідентифікації вирізняються як гострі проблеми й певні суспільні виклики у процесі формування спільної української ідентичності.

Гуманітарною основою формування загальнонаціональної ідентичності громадян України має стати українська мова і українська культура. Відтак, цінність української самобутності насамперед пов'язується з використанням людиною української мови в різних сферах свого життя.

Суголосно із вищевикладеним звучать висновки експертного дослідження Центру Розумкова, відповідно до якого «91,0 % експертів вважають, що спілкування українською мовою – це вияв поваги до себе і держави; 80,2 % наголошують, що поширення використання української мови сприятиме єдності суспільства» [4, с. 65-70].

Показники молоді щодо спілкування українською мовою не суттєво нижчі за показники усіх опитаних. У цілому ситуація з використанням української мови невтішна, стан «мовної меншовартості» простежується.

Як показують дослідження попередніх років, ситуація майже не змінилася. Найнижчими залишаються показники спілкування українською мовою серед друзів і знайомих. Водночас у опитуванні 2017 р. ці показники збільшилися майже на 4 %, що може вказувати на початок зростання популярності української мови у молодіжному середовищі.

Про позитивні «мовні явища» свідчать також результати аналізу кількості людей, які спілкуються в сім'ї виключно українською чи російською мовами, але переходять на дві мови з друзями та громадських місцях. Отже, у загальній вибірці по Україні (1200 респондентів), з тих, які спілкуються в сім'ї українською

мовою, 13,3 % переходять на українську і російську у колі друзів; 14,1 % – у громадських місцях. Водночас з числа респондентів, які спілкуються в сім'ї виключно російською мовою, 14,3 % переходять на українську і російську у колі друзів; 18,6 % – у громадських місцях. Кількість переходів з тільки української на виключно російську або навпаки знаходиться у межах похибки (2–4 особи). Тобто, російськомовні частіше переходять на українську, ніж навпаки, що є, безперечно, позитивним моментом.

Серед опитаних на особливу увагу заслуговує вікова група респондентів віком 30-34 роки. Її представники найменше спілкуються українською мовою в усіх сферах (у сім'ї, на роботі, із друзями, знайомими та у громадських місцях).

За регіоном опитування відмінність показників разюча – маємо україномовний Захід і російськомовний Схід. Так, на Заході українською мовою у сім'ї спілкуються 95,2 % опитаних, на Донбасі – 2,7 %. Загальний рейтинг спілкування українською мовою від найбільших показників до найменших зберігається за усіма вимірами (у сім'ї, на роботі, навчанні, із друзями, знайомими, у громадських місцях): Захід, Центр, Північ, Схід, Південь, Донбас.

На запитання *«Чи могли б Ви сказати про себе, що дотримуєтесь українських традицій?»* серед усього загалу опитаних найбільше було відповідей *«дотримуюся більшості найважливіших і найвідоміших традицій»* (28,8 %). Серед молоді такий показник нижчий від середнього (25,5 %). Молоді люди переважно зазначили, що дотримуються українських традицій іноді й тільки найвідоміших.

Водночас не можна залишати поза увагою те, що найнижчі показники дотримання українських традицій у групі осіб 14-19 років. Це вказує на те, що українська традиційність не видається нині привабливою і значущою для сучасної молоді на межі повноліття. Майже не дотримуються таких традицій – 19,6 %, не дотримуються – 13,5 % опитаних (разом – 33,1 %, кожна третя особа цього віку).

Строкатість виборів відповідей на запитання *«Яких саме українських традицій Ви дотримуєтесь?»* демонструє недостатню обізнаність щодо українських традицій: не всі із названих традицій українські, багато узагальнень (наприклад, *«Релігійні свята»*), плутаються традиції і обряди.

На жаль, серед пріоритетів у виборі відсутні традиції, пов'язані з державотворенням, боротьбою за українську незалежність. Лише на Заході (і цей показник найбільший у порівнянні з іншими регіонами) 22,5 % опитаних назвали серед українських традицій державні свята, що відтворюють повагу до державних символів України. Найнижчим такий показник зафіксовано на Півночі (7,4 %). Загалом про державні свята сказали 14,1 % респондентів, з них 12,6 % молодих людей.

Отже, результати опитування підтвердили важливість роз'яснення значення самобутності для формування української ідентичності. Ця національна цінність цілком заслужено і справедливо має бути піднята у ранг суспільно-державницького пріоритету, що забезпечуватиме єдність і розвиток української нації через згуртування народу й глибоке усвідомлення твердження *«Ми – українці»*. *«Світ варто бачити своїми очима»*, – стверджує академік Г. Філіпчук і наголошує: *«Тільки оригінальність душі нації робить її цікавою, продуктивною і корисною для Світу. Природа виживає завдяки різнобарв'ю, а людська спільнота*

– завдяки розмаїттю культур» [8, с. 284]. Отже, увійти в людство можна через національну індивідуальність.

Таким чином, дослідження цінності самобутності виявило низку позитивних зрушень:

- зафіксовано вищі показники самовизначення української національності серед підростаючого покоління (дітей та молоді), ніж серед людей віком від 35 років і старші, що дозволяє прогнозувати підвищення з роками рівня української ідентичності серед населення України;
- із зниженням віку опитаних зростає частка респондентів, які ідентифікують себе як етнічні українці;
- населення усіх регіонів України налаштоване формувати українську політичну націю;
- осередком збереження, дотримання і розвитку українських традицій є Захід і Центр України;
- свідомість сучасної української молоді не перебуває під впливом тоталітарної радянської ідеології; молодь більш відкрита, активніша.

Водночас гострими залишаються такі проблеми, як-от: множинна етнічна самоідентифікація чи дистанціювання від етнічної самоідентифікації; низький рівень спілкування українською мовою; байдуже чи прохолодне ставлення у Східному регіоні, на Донбасі, Півдні України до українських традицій; низький рівень сформованості цінності державної символіки і дій з її вшанування.

У ситуації змін і суспільних перетворень важливо постаратися повною мірою передати юнакам та дівчатам духовно-моральні цінності сім'ї, народу, нації. Відтак, розкриття змісту і значення суспільно-державницьких цінностей в реаліях сьогодення – справа пріоритетна, загальнодержавна й різнорівнева. А суспільно-державницькі цінності загалом, без сумніву, мають стати аксіологічною основою соціального виховання в Україні на сучасному етапі.

Використана література:

1. Бобылева О.О. *Ценности социального воспитания в наследии отечественных педагогов XX века* / О.О.Бобылева. Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/tsennosti-sotsialnogo-vospitaniya-v-nasledii-otechestvennykh-pedagogov-xx-veka#ixzz57UkN8zrs>
2. Болджурова И.С. *Вызовы и угрозы развития национальной системы образования в XXI век*. // Ярославский педагогический вестник. – 2017. – № 5. – С. 14-16.
3. Кремень В.Г. *25 років Національній академії педагогічних наук України: здобутки і перспективи* // Педагогіка і психологія. – 2017. – № 4 (97). – С. 5-13.
4. *Основні засади та шляхи формування спільної ідентичності громадян України : інформаційно-аналітичні матеріали до круглого столу 12 квітня 2017 р.* – К., 2017. – 94 с.
5. Петрочко Ж. В. *Національні цінності як сучасний державницько-суспільний пріоритет* / Ж. В. Петрочко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Інститут проблем виховання НАПН України. – Вип. 21. – Кн. 2. – К., 2017. – С. 146-157.

6. Рожков М.И. Практика социального воспитания: основные тенденции развития / М.И.Рожков // Ярославский педагогический вестник. – 2017. – № 6. – С. 13-18.

7. Саух П.Ю. Соціокультурні тенденції в сучасному молодіжному середовищі: цивілізаційний вимір. / П.Ю.Саух // Педагогіка і психологія. – 2017. - № 4 (97). - С.30-36.

8. Філіпчук Г.Г. Національна ідентичність: культурно-освітній вимір : монографія / Г.Філіпчук. – Чернівці : Друк АРТ, 2016. – 304 с.

9. Цінності української молоді : результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К., 2016. – 89 с.

ПЕТРОЧКО ЖАННА ВАСИЛЬЄВНА. *Общественно-государственные ценности как аксиологическая основа современного социального воспитания в Украине.*

В статье обоснована общественно-государственные (национальные) ценности как аксиологическая основа социального воспитания. Раскрыты особенности социально-психологического портрета современных детей и молодежи. Охарактеризовано такие ценности, как суверенитет, самобытность, достоинство, свобода. Приведены примеры из социологических исследований по исследованию украинской самобытности в контексте понимания и утверждения в собственном поведении национальных ценностей.

Ключевые слова: социальное воспитание, общественно-государственные (национальные) ценности, дети и молодежь, самобытность, соборность, достоинство, свобода.

ZHANNA PETROCHKO. *Social and state values as the axiological basis of modern social education in Ukraine.*

The article substantiates the public-state (national) values as the axiological basis of social education. The features of the socio-psychological portrait of modern children and youth are revealed. Values such as sovereignty, originality, dignity, freedom are defined. Examples are given of sociological research on Ukrainian identity in the context of understanding and asserting national values in one's behavior.

Key words: social education, public-state (national) values, children and youth, identity, dignity, freedom.